

ydmygende behandling personer, som efter flere generationer i USA var mere amerikanske end japanske, blev udsat for, frem for hærens ønske om at få dokumenteret det modsatte. Hendes arbejde blev derfor stemplet som ubrugeligt, og først i forbindelse med Gordons undersøgelser dukkede negativerne op igen.

Årene efter krigen frem til hendes død i 1965 var præget af McCarthyismen, den kolde krig og borgerrettighedsbevægelsen. Hvor de første stækkede ægteparrets aktivisme, og fik Lange til at vende sig mod kunstfotografiet, gav det sidste dem fornyet håb om et mere demokratisk og retfærdigt USA. De mange år på landevejene havde tæret på kræfterne, og de sidste tyve år af hendes liv var en evig kamp med en stadig mere alvorlig spiserørskatar, der i sidste ende udviklede sig til kræft.

Det må have været en krævende opgave at skrive om en person, om hvem meget er fortalt på forhånd. Linda Gordon, som for alvor slog sit navn fast i 1988 med bogen *Heroes of Their Own Lives* – om kvinder i 1800-tallets Boston og deres kamp for at holde familierne oven vande og deres voldelige og fordrukne ægtemænd stangen – har tydeligvis besluttet sig for andet og mere end at tilføje fodnoter til en allerede etableret fortælling. I bedste mikrohistoriske stil bruges Langes liv som indgang til amerikansk socialhistorie. Dorothea Lange skildres som mor, fotograf og kunstner på godt og ondt. Hendes valg var betinget af samtidens muligheder. Gordon – og vi andre, selv Langes egne børn og børnebørn, som forfatteren har interviewet sammen med en stribe andre, der har kendt hende – har svært ved at se, at hun kunne have handlet anderledes. I den forstand har Linda Gordon med biografien om Dorothea Lange tilføjet endnu et kapitel til den lange – til dels uendelige – fortælling om vanskelighederne ved at forene moderskab og arbejdsliv.

Ning de Coninck-Smith

ADDA HILDEN: At sætte sig spor. En biografi om Inger Merete Nordentoft. København 2009, Lindhardt og Ringhof. 294 s. 300 kr.

Inger Merete Nordentoft-sagen må snart være blevet gymnasiepensum. Fortællingen om den 42-årige skoleinspektør, der i 1946 valgte at få et barn uden for ægteskab uden at ville oplyse faderens navn eller forlade sin stilling, blev vakt til live af Poul Hammerich i hans Danmarkskrønike som et eksempel på fortidigt snæversyn og hyklerisk kønsmoral, og nu igen af Adda Hilden. Til forskel fra Hammerich ønsker Hilden dog at indskrive denne hændelse i en større historie om en kvinde, som

på mange måder var en pioner i sin tid. Som oprørsk spejderfører i sine unge dage, som progressiv (læse)pædagog, som modstandskvinde, socialdemokrat og MF for Danmarks Kommunistiske Parti. Vi kommer hele vejen rundt i et liv, der varede fra 1903 til 1960, og man lades ikke i tvivl om, at Nordentoft var både flittig, begavet og vedholdende – men også dumdrstig, naiv og (for) ærlig, nogle ville måske snarere sige udiplomatisk. Hun løb sig mange staver i livet, pga. sit køn, sine meninger og sine handlinger. Hverken lærerstanden, kirken – som dengang havde mere end et ord at skulle have sagt i skolesager – eller den brede offentlighed lykkedes det hende at vinde. Men hun vandt historiens sympati, og det er den, som ligger til grund for Hildens biografi, der ikke har meget til overs for Nordentofts samtid, især ikke hendes øverste foresatte i det københavnske skolevæsen. Hun blev misforstået og mishandlet, lyder konklusionen – omkostningerne var store, så store, at de (måske) endte med at tage livet af hende.

At sætte sig spor er præget af, at forfatteren har måttet gå ad mange omveje for at nærme sig Nordentoft, der havde bedt sine nærmeste om at destruere alle private papirer efter sin død. Men ikke kun det meget sammensatte kildemateriale udgør et problem, også den springende behandling af stoffet forvirrer mere, end det forklarer. Den historiske kontekst halter, navnene falder over hinanden, og et personindeks, hvor ikke alle personer er forklaret lige godt, er heller ikke til stor hjælp. Teksten har indimellem mere karakter af et heltekvad end en historisk analyse. Nordentoft ville så meget og levede så forholdsvist kort – og i Adda Hildens fremstilling er det svært altid at lodde dybden i de mange aktiviteter. Hendes tid i Folketinget frem til hendes udmeldelse af DKP i kølvandet på opstanden i Ungarn i 1956 står meget blegt, mens hendes bidrag til læseundervisningen – sammen med Torben Gregersen – mest nævnes en passant. På trods af denne kritik læser man med interesse om et kvindeliv på godt – men mest på ondt.

Ning de Coninck-Smith

MORTEN MØLLER: Mogens Fog. Bd. 1: Fra modstandshelt til landsforræder. Bd. 2: Den røde rektor. København 2009, Gyldendal. 491 + 336 s. 499 kr.

I juli 1990 døde Mogens Fog, 86 år gammel, og 20 år efter har vi så fået Morten Møllers biografi af Fog – den røde rektor på Københavns Universitet under studenteroprøret, med en fortid i Danmarks kommunistiske Parti, i 1960'erne et fremtrædende medlem af